

POSTANOWIENIE

Dnia 17 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Sadowski

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie ze skargi J.M.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn.
I ACa 1816/22

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 17 września 2024 r.,

oddala skargę.

Mirosław Sadowski Paweł Wojciechowski Aleksander Stępkowski

UZASADNIENIE

J.M. (dalej: „skarżący”) – reprezentowany przez pełnomocnika będącego adwokatem – w skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki z 28 czerwca 2024 r. (data stempla pocztowego) wniósł o stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie prowadzonej pod sygnaturą I ACa 1816/22 nastąpiła przewlekłość postępowania, wydanie Sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia podjęcia czynności w sprawie, przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz powoda kwoty 20 000 zł oraz zasądzenie od Skarbu

Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skarżący wskazał, że w dniu 29 lipca 2022 r. pozwany złożył apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 14 czerwca 2022 r. w sprawie o sygn. I C 59/22, doręczonego pełnomocnikowi pozwanego wraz z uzasadnieniem w dniu 20 lipca 2022 r. 16 stycznia 2023 r. został przesłany odpis apelacji pozwanego oraz poinformowano powoda, że sprawa została zarejestrowana w SLPS pod sygn. I ACa 1816/22, a jako sędzia sprawozdawca został wylosowany sędzia T.Ś. Odpowiedź powoda na apelację pozwanego została udzielona w dniu 1 lutego 2023 r. Ostatnim działaniem Sądu w sprawie jest zawiadomienie o składzie w jakim zostanie rozpoznana sprawa.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach wniósł o jej oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, że pozew wpłynął do Sądu Okręgowego w Katowicach w dniu 5 stycznia 2022 r. 14 czerwca 2022 r. Sąd Okręgowy wydał wyrok w sprawie o sygn. I C 59/22. Akta sprawy wraz z apelacją pozwanego wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Katowicach 8 sierpnia 2022 r. W celu równomiernego obciążenia referatów sędziów, zarządzono zarejestrowanie sprawy w narzędziu informatycznym SLPS po 10 września 2022 r., a następnie po 14 października 2022 r.

W dniu 13 stycznia 2023 r. zarządzono doręczenie odpisu apelacji pełnomocnikowi powoda. 10 marca 2023 r. wpłynęło pismo procesowe pozwanego odwołujące się do dokonanego potrącenia i zawierające zarzut zatrzymania. 25 lipca 2023 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach zarządził rozpoznanie sprawy w składzie trzyosobowym. Pełnomocnicy obu stron zostali zawiadomieni o składzie 8 sierpnia 2023 r. Następnie sprawa oczekiwała na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej zgodnie z § 79 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości – Regulamin urzędowania sądów powszechnych Dz. U. z 2022 r. poz. 2514 ze zm.), wedle którego sprawy powinny być rozpoznawane zgodnie z kolejnością wpływu do danego referatu. Objęta skargą sprawa nie należy do kategorii spraw pilnych określonych w § 2 pkt 5 Regulaminu, zatem brak było podstaw do jej rozpoznania poza kolejnością wpływu. Ostatecznie został

wyznaczony termin posiedzenia niejawnego na dzień 30 września 2024 r. celem rozpoznania apelacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlegała oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t. j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej – ustawa lub ustawa o skardze na przewlekłość), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Artykuł 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzecznicy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, *Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego*, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy

lata w pierwszej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie Donnadieu przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie Pretto i inni v. Włochy; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania nie pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe. Zauważyć należy, że istotnie czas liczony od momentu wniesienia apelacji pozwanego do Sądu Apelacyjnego w Katowicach (tj. od dnia 1 sierpnia 2022 r. k. 302 data stempla pocztowego.) do wniesienia skargi na przewlekłość postępowania (28 czerwca 2024 r. data stempla pocztowego - k. 6 akt I Sk 32/24) to około 22 miesięcy, niemniej jednak nie można tracić z pola widzenia, że postępowanie jako całość (od momentu złożenia pozwu do chwili wniesienia skargi na przewlekłość) trwało łącznie niespełna 2 lata i 6 miesięcy co w świetle powołanego powyżej orzecznictwa nie jawi się jako nadmiernie wydłużone. W okresie od wniesienia apelacji do wniesienia skargi na przewlekłość Sąd Apelacyjny podejmował jedynie czynności o charakterze technicznym takie jak doręczenie opisu apelacji stronie przeciwnej, wyznaczenie składu, czy wyznaczenie terminu posiedzenia niejawnego. Dodatkowo 25 lipca 2023 r. z uwagi na szczególną zawłość sprawy Prezes Sadu Apelacyjnego w Katowicach zarządził rozpoznanie sprawy o sygn. akt I ACa 1816/22, w składzie trzech sędziów. Ponadto 30 lipca 2024 r., wobec niemożności rozpoznania sprawy w dotychczasowym składzie wyznaczono w miejsce zmarłej sędzi A. P. do składu orzekającego sędziego M. W.

Mając na uwadze powyższe uznać należało, że samo postępowanie apelacyjne wprowadzie trwało długo co wymaga poprawy, jednakże mając

na względzie cały tok postępowania, który na dzień wniesienia skargi wyniósł w obu instancjach 2 lata i 6 miesięcy nie sposób było uznać, ażeby w niniejszej sprawie doszło do przewlekłości postępowania.

Co więcej odnotowania wymaga również, że cel jakiemu służyć ma instytucja skargi na przewlekłość (tj. zapewnienie sprawnego rozpoznania sprawy), został już w sprawie osiągnięty, bowiem został wyznaczony termin posiedzenia niejawnego celem rozpoznania apelacji pozwanego.

Wobec powyższego brak jest podstaw do uwzględnienia skargi.

Dlatego też Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, oddalił skargę.

Mirosław Sadowski Paweł Wojciechowski Aleksander Stępkowski

[ał]